

— (Далі навів п. Волян один уступ з ч. 206 *Буковини* 1896 року, на підставі котрого закинув Русинам народовцям крайнє самолюбство. Аби зрозуміти, що за дурницю стрілив п. Волян, подаємо дословно із згаданого числа нашої газети не лиш сей уступ, але й кілька гадок перед ним і по нїм. Автор сеї статі розбирає ту питане, о скільки наука може рїшати, чи якийсь нарід (ї мова) має жити чи нї. Москвофіли звичайно повтаряють думку, що наука має нам дозволити жити або засудити нас на смерть. Так на се була в нашій газеті така замітка:

„Певно — наукові дослїди мають своє значєне, у всїм і всюди. Але-ж поперед всего мають значєне самі елементарні факти життя. Коли хтось на пр. чує голод, то хоч би ученї цілого свїта твердили ему, що він не голодний — твердженє таке буде для голодного мати дуже малу вагу. З поважаня для науки буде він може й пробував вдумати ся в твердженє учених — буцїм то він ситий, але се на нїщо не придасть ся. Наука — як кожда рїч людска — може бути похибна, а вже до чого нїколи нїяка наука не повинна брати ся, то до пророкованя. Певно, з твердженнями науки числитись треба, бо й наше чуєне може бути похибне, але як може братись якась наука так обчислїти складні чинники народного життя, щоб передсказати его будуче? Будуче в руцї Бога, а вимоги сучасности кажуть нам числитись з собою без огляду на будуче. Ми думаємо, що навіть коли-б ми мали справдї стати ся колись Москалями, то можливе се лишє дорогою природною, дорогою національного розвою, сли не маємо попросту згинутї! Мусимо почути ся вперед самими собою, Русинами, зажити сильним, здоровим, народним житєм, а коли нам вже так випаде з обставин — то може колись, згодом і зближимо ся до Москалів. Се розумїли і такі Москалі, як Погодїн, що казали нам поки-що ратувати себе, придержуючись національної основи. Виступати против сеї основи може лишє або сей, хто хоче нашої смертї, або — недорїка платний агєнт, або просто — шарлятан.“

Так було сказано в *Буковинї*, а Волян зробив з того, що ми удаємо лишє Русинів, а готовї стати і Москалями. Аби то вийшло ще правдоподїбнїше, не навів цілого того уступу, тїлько маленьку частину).

Цїкаво — каже — послухати, що пише *Буковина*, часопис Молодо-Русинів: „Вимоги сучасности кажуть нам числитись з собою без огляду на будуче і коли-б ми мали справдї стати ся колись Москалями (ту додав Волян, чого нема в статї: „що не є не можливе“) то можливе се лишє дорогою природною (ту опустив Волян слова: „дорогою національного розвою, сли не маємо попросту згинутї! Мусимо почути ся вперед самими собою, Русинами, зажити сильним, здоровим, народним житєм“) — а коли нам вже там випаде з обставин, то може колись згодом і зближимо ся до Москалів.“ Яка-ж та природна дорога? Я не перечу, що ми приятелї всїх Славян, отже і Москалів, але ми проте єсьмо і останемо ся добрими Австрійцями, і коли нас цїсар покличе під хоругов, то положимо свою душу і тїло за Австрію (браво!). Поступки Молодо-Русинів дали би ся зрозумїло переповїсти так: „Використуймо час, зневажаймо і пригнетаймо наших руских братів, доки дасть ся. Денунційою порядних людей перед правительством яко зрадників державних, а заразом не забуваймо, що і з нас будуть Москалі.“ (O sancta simplicitas! Ото зрозумїв нашї стараня! — *Ред.*). Отсе, каже, мої панове, найвисше самолюбство, коли хто так поступає. Памятайте панове, що Нїмцї їх часописи не читають, отже можуть писати, що хочуть. А дома говорять ті панове інакше; за такий патріотизм дякую. Підїть, панове, на село, а почувєте, що простий чоловік говорить про в а с, вашу політику і вашу мову; мужики нарікають, що ваших книжок не вміють читати, що від церкви відчужили ся, бо молитвенників не вміють відчитати. (Брехня, бо ті мужики, що вже судять нашу політику, фонетику в школах не вчили ся; а ті, що учили ся недавно заведеної в школах правописи, ще не можуть судити нашої політики, бо то діти. Впрочім фонетичного молитвенника на Буковинї нема, ми мусимо що йно видрукувати. — *Ред.*) Остань-

мо ся — каже Волян — при правописи, якої ми вчили ся ще дїтьми (як би так Нїмцї зробили! — *Ред.*) і берєжї мови, якою говорили нашї батьки і діди.

Я говорив з серця і менї жалє, що в таку пізну годину мусїв ще докучати панам нещасною братньою незгодою. (*Браво від Волохів.*)

— Отак закінчив Волян свою промову, котра его зробить безсмертним на Руси, бо нечувано глуна. Се вже впрочім загально знана і у Відни і на Буковинї рїч, що Волян яко посол лиш тоді видає ся найрозумнїйшим, коли мовчить. Він то сам знає і тому звичайно не обзиває ся.

Не знати, чи з зависти, що Волян виявив усю свою фільологічну мудрість і свїй австрійський патріотизм, чи може Волян ще не все сказав, встав Тимінський і „врізав“ таку саму промову.

— ь —

Фінансовий надкомісар і ь, ы, ъ.

(Промова посла Тимінського).

Жалє менї, що в тїй торжественнїй хвилї, коли маємо покінчити нашу діяльність, спонукує мене провокація п. посла кіцманецкого повіту дати ему належну відповідь. Відомо вам, панове, як ми часто мусїли в минувших роках переносити дебати про фонетику! Тепер настав уже був спокій і ми думали, що нас не будуть уже бїльше непокоїти нею. Але тих обвинєнь, які сей пан кинув на нас, щоби нас, консервативних Русинів, виставити на наругу перед правительством і перед цілим свїтом (!), не можу прийняти спокійно. Сей пан, що нас обжаловував о зраду державну і не встидав ся закинути нам, що ми брали рублї, не замовк доти, доки я не здемакував его публично і доказав ему, що він тайком спроваджував рублї до краю. Се приборкало его тоді і дрожаючи, так як при начкарствї рублїв, признав ся був до того. — Коли ся тайна вийшла на верх, мали ми спокій і сей пан не непокоїв нас бїльше, як примїром тамтого року. Тепер знов почувли ми на жалє на однім з послїдних засїдань фінансової комісії закид з сеї сторони, що В. L. Blätter не заслугоють запомаги з тої причини, що завели етимологічну, а не фонетичну правопис в рускій мові; що „етимологія“ шкідлива для краю і держави, бо ширить москвофільські тенденції.

Чи чували ви, панове, коли-небудь таку нісенїтницю? Москвофільські тенденції можна прецінь так само ширити фонетичною правописю, ба навіть нїмецькою; правопис не має прецінь з політикою жадного діла! Щоби свїй висказ підперти, покликє ся посол на часопис „Буковинський Вїдомостї“ і каже, що ся газета, писана етимологією, ширить москвофільські тенденції між руским народом через те, що проповїдає національну і яzikову єдність руского народа з російським т. є. населєня від Карпат аж до Урала. Я читав всї числа сеї часописи, які тїлько вийшли — але такого змісту, про який згадував посол кіцманського округа там не було нїгде. Я підніє се зараз на тїм засїданю фінансової комісії і заявив, що се неправдивий закид, що се денунціяція. Часопис виходить від трох лїт; я принїє сюди всї числа єї, котрі прочитав від А до З але наведеної статї тут нема. Я готов віддати всї числа прокураторови державному, ба всїм прокураторам цілої Австрії, нехай кажуть їх перевести записаненому, лїпшому переводчикови, як посол Пігуляк, а коли знайдуть там се, що він говорить, то я рад би, щоби всїх членів редакції, від редактора зачавши а на кольнортерї скінчивши, посадили в тюрму.

Але я певний того, що висказ нос. Пігуляка є неправдивий та що ему розходить ся в тїй справі тїлько о те, щоби на консервативну руску партію кинути підозрінє і зробити на неї донос. Правда що в чч. 38, 39, 40 „Буковинських Вїдомостей“ в роцї 1896 поміщена статя про історичний розвій культури руского народа що появилася під назвою: „Видїзло шило з мішка.“*) Однак сю статю не писала редакція, єї прислав один муж науки, що дав у нїй пере-

*) О сїй статї писали ми ширше в числї 230 „Буковини“ 1896 року. *Ред.*

гляд культурно-історичний про Русинів в цілій Австрії, як они від р. 1848 розвивали ся під намісником Стадіоном, котрого згадав пан посол.

В тїй статї говорить ся про тодішні рїжні партії та про їх основи. Там наводять ся докладно, за якими тенденціями ішла одна або друга партія, та що сказав один або другий політик про політичну будучність або про розвій язика Русинів. (Кругарство Тимінського — *Ред.*). Отже-ж мої панове! Коли якусь справу обговорює ся з культурного історичного боку і подає ся рїжні вискази учених, то не можна сказати, що наведений висказ є вже євангелією тої партії, котрої часопис помістила тої висказ. Впрочім ціла статя має наукове значєне а писана в австрійськїм, патріотичнїм дусї і не годить ся виривати одно речєне з цілої статї і цілу партію обжаловувати на такий підставі. Приходить там наведений уступ одного ученого, що Русини становлять з Росіянами один народ, але дучити сей уступ з консервативною партією Русинів і казати, що они уважають себе одним з російським народом, може хїба тїлько злобний чоловік, що не вміє розсудити рїчи, або не хоче. В тїй статї, що писана навіть дуже патріотично, є навіть бесїда про те, що Русини-Українцї взяли собі до голови, що сотворять українську державу а до того має їм допомогти (!) фонетика; отже сю гадку висємїває та статя. Але питанє правописне є науковим питанєм. З того не треба робити політики; найліпше було би, щоби кождий ділав там, де він належить. Панове з фонетичною правописєю най ідуть до Галичини, куди також належить проф. Стоцький, а нам нехай дадуть тут працювати, бо ми належимо сюди. (*Ойлески.*) Тї панове, коли винймають одно місце зі статї, виглядають менї так, мов той рїзбар, що статую, котра є ділом штуки, показує закриту, а відєланє тїлько те місце, що власне повинно бути заслонєне. Коли після того схочемо видати суд про ціле діло штуки, то безперечно скажемо, що оно не естетичне. (*Весєлість.*) Не треба витягати одної частини для оцінки цілости, але діло мусить бути оціненє після своєї цілости; так само не треба судити про єю статю після одного вихопленого речєня, але після цілого змісту єї.

Охотно обговорював би я єю справу далеко спокійнїше, але при найліпшїй волї се неможливе, бо тї панове зможуть своїми виводами витягнути навіть найспокійнїшого чоловіка зі шкаралупки. Але той ментор уже ооточортїв нам, безнастанно дошкудлює нам своїми науками і гадає, що поїв усї розуми та що ми мусимо бити перед ним поклони. Також і ми, мої панове, учили ся дещо, ми студїювали гуманїстичні науки а не ходили до реальної школи! Ми не накидаємо ся нїкому, але нехай і він дасть собі з тим спокій, а як уже хоче щонебудь учити, нехай вправляє ся на своїх учениках. Але він хоче за вську ціну стати політичним ментором і вчити нас австрійського патріотизму — ну, мїг би я поградулювати краєви, коли-б ми могли ся чого небудь навчити від того профєсора! У нас є ліпший патріотизм як у него, що тїлько дїбає за тим, щоби нас очорнити і обезславити. Не можу лїпше закінчити як латинською приповідкою: „medice, cura te ipsum“ та „arage!“ (Значить: Лікарю, видїчи сам себе! і Забирай ся!)

— ь —

Відповідь посла Пігуляка.

Я ще раз просив о слово, але не на те, щоби заходити в полєміку з попередними бесїдниками. Признаю ся отверто, що моя гуманїстична освіта справдї не така велика, щоби я мїг єї виявити в такий блискучий спосіб, як ми то на жалє мали нагоду бачити у обох попередних бесїдників. Лише мушу виявити своє незвичайне зачудованє, з якої властиво причини оба ті панове так обурили ся. Я кличу вис. сойм на свїдка, чи в мотивованю свого додаткового внесеня згадав я хоч словечком о тїм, з чого менї ті панове роблять закид. Де в тих кількох стрїчках, наведених мною з часописи тих панів, лежить щось такого, за що би мене можна обкидати такими „гуманїстичними“ словами, як клевета, інсануация, калюмнїї, облуда і т. п.? А коли-б і було що в тїм уступі, то ті панове звернули ся з відповідю на невластиву адресу. Я-ж того

мер." По при то е ще в тім номері „види Ки-
їва“ (образки), продовжене драми Грінченка
Яні Зорі, поезія Щурата про декадента, почи-
нає ся его розправка про поезію зівялого листя
в виду суспільних завдач штуки, оповістки і
критичні замітки, хроніка і бібліографія. Число
богате і різнородне. Передплата на Зорю вино-
сить річно лише 6 зр. (60 аркушів друку на
рік).

Податки можна тепер, після зарядженя
міністерства фінансів, платити в кождім уряді
почтовім через касу опадности. Дуже догідно
платити — коби лиш було що...

Велике спроневірене зробив у Відни
директор віденського головного магазину тютю-
ну цїсарський радник 64 літний старець Рудольф
Фошум. Від 26 літ займав він становиско ди-
ректора при тамошнім магазині і всі уважали
его вірним, чесним і бездоганним урядником. До
того кажуть ще, що его жите приватне не дало
нікому причини до якогось підозріння або до-
гани. Був дуже дбалим головою родини і дуже
займав ся вихованем дїтий. Его пенсія річна
виносила 3500 зр. а титул „цїсарський радник“
був нагородою за довголітну бездоганну службу.
Тимчасом сей несовісний урядник ошукував скарб
від кільканащятих літ в той спосіб, що готові
цигара продавав гуртівникам дешевше, казав со-
бі звертати порожні сєрині і уставляв їх назад в
магазинах, виказуючи як повні. Спроневірена сума
досягає 140.000 зр. Тими днями переглядала
контрольна комісія магазину, а Фошум, видячи
що его вина мусить викрити ся, віддалив ся під
якимсь позором і пішов до прокуратурі сам зго-
лосити ся. Его зараз замкнули у вязниці.

Побій. Юрко Дечорський з Монастириск
напав на Івана Пакоша з Камінної і провалив
ему колом голову. Готов чоловік померти.

Телеграми „Буковини“.

З дня 18-го марця 1897 року.

Канеа. Адмірали видали прокламацію, ко-
трою оголосили автономію Крети під доглядом
султана.

Рим. Постанови інтернаціональної санітар-
ної комісії підпишуть дня 19-го марця.

Рим. „Агенція Стефані“ доносить з Лон-
дону, що бльокади кретенських пристаней не
оголосили ще адмірали. Між тим відплила вже
грецька ескадра. Два малі грецькі кораблі военні
находять ся ще на кретенських водах, але й
они приготавливають ся до відїзду і відпливуть
напевно.

Стара пісня.

(Про Народний Дім).

Буковино, сьвітку ти наш,
Гей, як у тебе тут мило!
Який би ми свій мали Дім
За гроші, що ся прошило!

Коломийка.

Ой, як стали Буковинці
Грошники складати,
Таку суму наскладали,
Що аж не видати!...

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отей свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887,
1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за роч-
ник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„Слова правди і науки“

в поезій Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток

для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр.
за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кож-
ду поодинокую книжочку.

Замовленя приймає й редакція „Буковини.“

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Для панів учителїв! INSPECTIONSBERICHT

є на складі в друкарні

„Рускої Ради.“

Просимо о замовленя.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство
асекураційне, припоручене Всч. Ду-
ховеньству і всім вірним через
Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп.
Ординарияти всіх трех галицьких
Епархій, обезпечає будинки, скот, госпо-
дарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно
в стогах і будинках против шкід огне-
вих за можливо найнижшою оплатою.

Шкода ліквідують ся і виплачує ся сейчас по
пожарі, а договори заключені з першими Товари-
ствами контраасекураційними подають „Дністрові“
можність обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові
при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“
після всіх можливих комбінацій в товаристві вза-
їмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкор-
истійші услівя і видає полїси і квіти в рускім
язикі.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стова-
рищене зареєстроване з обмеженою порукою, при-
ймає від своїх членів і третих лиць владки до
опроцентования по 5 процент. І гаранція цїлковита.
Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки
власителям реальностей, вільних від тягарів, за по-
рукою двох членів. З позичок відтягає ся десята
часть на удїл.

Зголошеня о удїлене агенції в місцевостях, де
„Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

● Прекрасна повість Ольги Ко-
билянської „Царівна“ вийшла
накладом „Буковини“ окремою
книжкою, котра має 424 сторін,
вісімки, і коштує лише 1 зр.
20 кр., з пересилкою нерекомен-
дованою 1 зр. 30 кр., з рекомен-
дованою 1 зр. 40 кр. Передмову
до повісти написав Осип Маковей.
„Царівна“ так своїм змістом,
артистичним обробленем, як і бла-
городною тенденцією визначає
ся дуже поміж нашими новїши-
ми повістями.
Купити можна в редакції „Бу-
ковини“. Тут також можна ді-
стати оповідане О. Я. Конисько-
го „В день сьвятої волі“ за
10 кр., з пересилкою 12 кр. і
оповідане Т. Галїна „Перші
Зорі“ за 30 кр., з пересилкою
35 кр. Купуйте!

Рух поїздів залізничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспїшні	особові	міщані		поспїшні	особові	міщані
до Чернівцїв				з Чернівцїв			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11 ²⁸	6 ⁵⁷	10 ²⁸ 5 ⁵⁰	До Снятина, Коломиї, Ста- нїславова, Львова, Кра- кова і Відня	347	941	10 ²⁹ 5 ³⁸
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоке	3 ²⁹	9 ¹²	10 ⁰⁰ 5 ²³	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	7 ¹⁷	10 ⁴⁸ 6 ¹⁶
З Новоселиї, Садагури			11 ¹³ 9 ⁵⁰	До Садагури, Новоселиці			430 6 ¹²

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-європейскій час рїкнїть ся від
львівського о 36 мінут, а від черновецького о 44 мінут; коли на залїзниці є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на
черновецькїм 12 год. 44 мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

За редакцію відповідає Осип Маковей.